

En note om H. L. Martensens speculative Dogmatik

Af Leif Grane

I Søren Kierkegaards Papirer, 2. forøgede udgave ved Niels Thulstrup, 13. Bind, København 1970, finder man bl.a. Søren Kierkegaards egenhændige optegnelser til Martensens speculative Dogmatik, §§ 1-23 (pap. II C 26). Kierkegaard havde desuden optegnelser af en fremmed hånd til de samme paragrafer (II C 27). Thulstrup har – da de to manuskripter for store deles vedkommende er sammenfaldende – valgt at gengive Kierkegaards egne optegnelser og at supplere med II C 27, hvor der er afvigelser. Også det følgende stykke af papirerne, II C 28, er et referat af Martensen, nemlig §§ 60-99. Det drejer sig her om samme hånd som i II C 27.

Vi har således, takket være Thulstrups udgave af Søren Kierkegaards papirer, mulighed for at danne os et indtryk af indholdet af store dele af Martensens dogmatik i netop den periode, da hans forelæsninger over dogmatikken sammen med de forelæsninger, han holdt ved det filosofiske fakultet over »Moralphilosophiens System«, bragte den københavnske studenterverden på den anden ende og frembragte »den Hegelske rus«. Var man ved fremkomsten af Thulstrups udgave interesseret heri, var det naturligvis ærgerligt, at §§ 24-59 manglede. Det kan der imidlertid rådes bod på.

Da jeg for nogle år siden arbejdede lidt med Peter Christian Kierkegaard, bestilte jeg blandt meget andet også *Ny kgl. Saml. 3005 VI (4to)*, en del af P. C. Kierkegaards papirer, der i fortegnelsen går under betegnelsen »Dogmatik«. Indholdet, skrevet med en nydelig skrift, viste sig at være Martensens »speculative Dogmatik«, §§ 24-59. Noget tyder altså på, at de to brødre har været fælles om en renskrift, men at hefterne siden er havnet dels i den enes, dels i den andens papirer. Jeg fandt denne lille opdagelse interessant, men havde dengang ikke tid til at gå videre med det. I stedet for gjorde jeg Niels Thulstrup opmærksom på det. Han havde planer om at lade hefterne skrive rent, og måske har han tænkt sig i en eller anden form at publicere indholdet. Han nåede det imidlertid ikke, og jeg finder det derfor rimeligt at gøre andre opmærksom på, at en oversigt over dette dogmatiske forsøg fra Martensens side altså er mulig.

Sammenligner man med den »christelige Dogmatik« fra 1849, er det

ikke svært at se, at de to ting stammer fra den samme mand, men der er dog væsentlige forskelle både i form og indhold.

I den speculative dogmatik er den Hegelske sprogbrug bibeholdt, medens den i den christelige dogmatik de fleste steder er afstrejft eller fordansket. Også påvirkningen fra den tyske spekulative teologi (Marheinecke, Daub) synes langt stærkere i det tidlige arbejde end i den bog, hvormed Martensen ønskede at fremtræde i den danske kirkelige og almentdannede offentlighed. En undersøgelse af disse forskelle og eventuelt efterfølgende refleksioner over deres årsager vil kræve en større undersøgelse. Hermed skulle der blot gives en henvisning til, hvor man skal gå hen, såfremt man havde lyst til at foretage en sådan.

*Professor, dr. theol. Leif Grane,
St. Kannikestræde 2, København K.*